

Interview met:

Marc van Leeuwen



Niemand had verwacht dat de arbeidsmarkt in korte tijd zó krap zou worden, dat bij de gemeente de kaartenbakken met werkzoekenden steeds leger raken. Met grote gevolgen voor een regeling als Social Return on Investment.

'Daarom is het hoog tijd dat we daar op een duurzame manier vorm aan gaan geven', vindt Marc van Leeuwen, directeur Projectmanagement & Engineering van Stadsontwikkeling bij de gemeente Rotterdam. In het afgelopen jaar is ervaring opgedaan met een alternatieve aanpak.



Social Return on Investment

'Bij investeringen in het gemeentelijk domein - alles wat we doen om onze stad mooier en beter te maken - spreken we bij aanbestedingen al jaren met bouwpartners af dat 5 procent van de investeringssom wordt gebruikt om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer mee te laten doen, zodat zij in hun eigen onderhoud kunnen voorzien', vertelt Marc. 'Dit leggen we contractueel vast. De bedrijven regelen dat individueel en bieden voor de duur van het project meestal twee tot drie mensen - bij voorkeur uit een uitkeringssituatie - een leer- of werkervaringsplek aan. Dat kan op allerlei terreinen zijn: op kantoor, in de administratie, maar ook in de corebusiness van het bedrijf. De Het idee erachter is dat zij er dan de kneepjes van het vak leren om vervolgens definitief in te kunnen stromen bij het bedrijf.'

Lege kaartenbakken

'Maar door de krapte op de arbeidsmarkt verandert dit', zegt Marc. 'Er is nu zo veel vraag naar personeel dat ook uitkeringsgerechtigden die relatief makkelijk aan het werk komen - met de nadruk op relatief - al aan het werk zijn. Kortom: de kaartenbakken van Werk & Inkomen raken redelijk leeg. Dat betekent dat we ons bij Social Return moeten richten op mensen met een nog grotere afstand tot de arbeidsmarkt. En dat vraagt een grotere investering in hun kennis en werkervaring. Maar bouwprojecten duren meestal niet lang genoeg om deze groep uitkeringsgerechtigden zo op te leiden dat ze kunnen doorstromen naar vast werk. Dus vallen ze na het project terug in de kaartenbak van W&I. En daarmee verliezen we allemaal: de bouwsector die zit te springen om mensen, de gemeente die de enorme ambitie wil waarmaken om jaarlijks zo'n 3.400 woningen te bouwen en - niet in de laatste plaats - de uitkeringsgerechtigden die opnieuw in een uitkeringssituatie terechtkomen.'

Marc is directeur Projectmanagement & Engineering van Stadsontwikkeling bij de gemeente Rotterdam. Als directeur PM&E heeft Marc van Leeuwen onder andere het Projectmanagementbureau en het Ingenieursbureau van de gemeente onder zijn hoede. 'We zijn betrokken bij alles wat er in Rotterdam gebouwd wordt én bij een groot deel van wat onderhouden moet worden. Daarvoor werken we samen met ontwikkelaars en aannemers, maar ook met onze gemeentelijke collega's van Stadsbeheer.'

Marc is waar het bouwen betreft ook deels verantwoordelijk voor Social Return On Investment (SROI) en de arbeidsmarkt. 'Dat doen we samen met de gemeentelijke afdeling Economie, het cluster Werk & Inkomen en het onderwijs.'

Proeftuin op Zuid

Daarom pleit Marc voor een duurzamer manier om Social Return vorm te geven. 'Los van de projectduur, zodat mensen langer de tijd hebben om vakkennis en werkervaring op te doen, zodat ze wel kunnen in- of doorstromen naar vast werk. Daarom zijn we in 2021 Proeftuin op Zuid begonnen, bij wijze van experiment. Daar is een grootscheepse rioolvervanging gaande met tien aannemende partijen. Met hen hebben we afgesproken om alle Social Return van de projecten op Rotterdam-Zuid op een hoop te veegen. Niet alleen ben je dan niet meer afhankelijk van de projectduur, maar omdat het om verschillende bedrijven gaat, kun je ook een breder aanbod aan leer- en werkervaringsplaatsen creëren. Natuurlijk hebben we het experiment tussentijds continu gemonitord. En daaruit bleek dat de intentie weliswaar geweldig is, maar dat de uitwerking ingewikkelder is dan gedacht, met name door het gebrek aan geschikte en gemotiveerde kandidaten. Maar het is in principe een ontwikkeling waar ik blij mee ben en waarvan ik in de toekomst goed rendement verwacht.'

Rikxen

'Daarom moeten we ook op dat gebied breder kunnen kijken', vindt Marc. 'Social Return is nu primair ingericht op de groep mensen die niet aan de bak komt. We zouden de regeling ook open moeten kunnen stellen voor mensen die nu wel werken, maar die graag aan in een andere bedrijfstak aan de slag willen, zoals in bouw of techniek. Een bredere definitie van Social Return dus. Daartoe moeten we bedrijven charmeren om van de oude gedachten over Social Return af te stappen. En met collega's van W&I zoeken we uit hoe we deze omslag kunnen aanpakken.'

Social Return is nu primair ingericht op de groep mensen die niet aan de bak komt. We zouden de regeling ook open moeten kunnen stellen voor mensen die nu wel werken, maar die graag aan in een andere bedrijfstak aan de slag willen, zoals in bouw of techniek.

Daarnaast willen we een deel van de Social Return reserveren voor de zogenaamde Rikxen. Dat is een soort valuta die sociaal ondernemers en aannemers met een SR-verplichting onderling kunnen uitwisselen, bij hun inzet op mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. De Rikx wordt nu op steeds meer plekken in de regio ingezet.'

De Rikx is een soort valuta die sociaal ondernemers en aannemers met een SR-verplichting onderling kunnen uitwisselen, bij hun inzet op mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Arbeidsmarkt

'Maar eigenlijk is ons grootste probleem dat op de arbeidsmarkt techniek en bouw nu geen populaire beroepskeuzes zijn', zegt Marc. 'Voor jongeren is het na school geen standaardkeuze. Maar onbekend maakt onbemind. We moeten, samen met bedrijven en het onderwijs, techniek aantrekkelijker maken. We moeten de sector smoel geven. Laten zien dat er een enorme diversiteit aan werk is, met volop uitdagingen en doorgroeimogelijkheden. Dat is een enorme uitdaging, maar we werken daar intensief aan. Zo wachten we tegenwoordig niet af of de kandidaten naar ons toekomen, maar we zoeken ze op. Op scholen, maar bijvoorbeeld ook bij voetbalverenigingen. Speciaal daarvoor hebben we scouts in de wijken rondlopen, die actief op zoek gaan naar kandidaten voor de bouwsector. Ook organiseren we samen met de bouwpartners carrièrebeurzen.'

Zo wachten we tegenwoordig niet af of de kandidaten naar ons toekomen, maar we zoeken ze op.

Ingenieurs op Zuid

Marc: 'Daarnaast onderzoeken we samen met Ingenieurs op Zuid hoe we werken in de techniek aantrekkelijk kunnen maken. Deze sociale onderneming biedt verschillende soorten werkzaamheden aan bij een breed scala aan bedrijven in de techniek, in de bouw, de industrie en de haven. Een soort pool van ingenieurs dus. Zo kunnen potentiële werknemers ervaren hoe uitdagend de techniek kan zijn. Jongeren die straks van school komen, voor werkzoekenden, maar ook voor mensen die wel werken maar zich willen ontplooiën in een ander werkveld. Het staat nog in de kinderschoenen, maar zou best een interessante partner kunnen zijn.'

Van oud naar nieuw

Komend jaar gaan we verder met het omvormen van de oude naar de nieuwe, verbrede Social Return. We willen dat op de agenda zetten om de investering te laten renderen. Vroeger had vooral de gemeente er belang bij dat Social Return een plek had in elke aanbesteding. Dat was eerlijk gezegd niet altijd in het belang van de bouwpartners. Inmiddels is dat veranderd: nu is het zo dat juist de partners meer belang hebben bij deze investering. De omvorming van Social Return is dus van groot belang. We organiseren in Q1 2023 een congres om met bouwpartners van gedachten te wisselen hoe we dat het best kunnen aanpakken.'

